

Til borgarráðs

Efni: Forsendur fjárhagsáætlunar 2022 og fimm ára áætlunar 2022-2026

Lagðar eru fram forsendur fjárhagsáætlunar Reykjavíkurborgar fyrir árið 2021 og forsendur fimm ára áætlunar 2022-2026, sem eru samkvæmt Þjóðhagsspá Hagstofu frá 22. mars sl.

Forsendur fjárhagsáætlunar og fimm ára áætlunar

Breytingar milli ársmeðaltala %	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Einkaneysla	-3.3	2.3	4.1	3.5	2.8	2.7	2.6
Samneysla	3.1	1.1	0.7	-0.5	-0.4	-0.1	1.4
Fjármunamyndun	-6.8	5.0	4.3	5.7	2.3	2.1	3.1
Útflutningur vöru og þjónustu	-30.5	10.3	16.8	10.1	8.4	3.8	2.6
Innflutningur vöru og þjónustu	-22.0	8.7	12.5	8.6	6.7	3.2	2.3
Verg landsframleiðsla	-6.6	2.6	4.8	3.8	2.7	2.1	2.4
Atvinnuleysi, % af vinnuafli	5.5	7.8	6.4	5.5	4.9	4.5	4.3
Vísitala neysluverðs	2.8	3.2	2.4	2.4	2.5	2.5	2.5
Gengisvísitala (hækkun = veiking krónu)	11.1	-0.8	-1.0	-0.3	0.0	0.0	0.0
Þróun launa	6.3	7.1	5.4	4.2	4.2	4.1	4.2

Tafla 1: Forsendur fjárhagsáætlunar. Þjóðhagsstærðir í magnbreytingum milli ára (%) og vísitölur í breytingum milli ársmeðaltala (%). Ekki er spáð fyrir launavísitölu og er hún því reiknuð sem breyting á vísitölu kaupmáttar launa (raunlaun) og vísitölu neysluverðs.

Að auki eru lagðar fram forsendur fjármála- og áhættustýringarsviðs um þróun vísitölu neysluverðs innan ársins 2021 og 2022, þ.e. á milli ársloka 2020 og 2021 annars vegar og ársloka 2021 og 2022 hins vegar. Hækkun innri leigu milli fjárhagsáætlunar 2021 og fjárhagsáætlunar 2022 er 3,46%.

Breyting Vísitölu neysluverðs milli ársloka (%)	2021	2022
Vísitala neysluverðs innan ársins	1,14%	5,01%

Efnahagshorfur

Síðustu 15 mánuðir eiga sér enga hliðstæðu í íslensku efnahagslífi. Kórónaveirufaraldurinn hefur haft áhrif á starfsemi fyrirtækja í nær öllum atvinnugreinum sem leiddi til fjölda uppsagna auk þess að stór partur af vinnuafli fór á hlutabótaleiðina. Aukið atvinnuleysi hefur að mestu verið vegna áhrifa kórónuveirufaraldursins á þjónustugreinar og mun bati í atvinnustigi að mestu fylgja auknum fjölda ferðamanna næstu árin. Jafnframt eru efnahagshorfur til næstu ára jákvæðari vegna dreifingar á bóluelfni.

Verg landsframleiðsla dróst saman um 6,6 % á árinu 2020 en spá Hagstofu gerir ráð fyrir 2,6% hagvexti í ár og að vöxturinn verði kraftmeiri á næsta ári eða 4,8%. Hagvöxtur verður svo 3,8% árið 2023 og á bilinu 2,1-2,7% árin 2024-2026. Áhrif faraldursins á einkaneyslu var mikill vegna aukins atvinnuleysis og langvarandi samkomutakmarkanna en það vó á móti að útgjöld sem áður fóru í ferðalög erlendis voru ráðstafað í neyslu innanlands. Búist er við að einkaneyslan taki við sér og verði 2,3% í ár og 4,1% árið 2022.

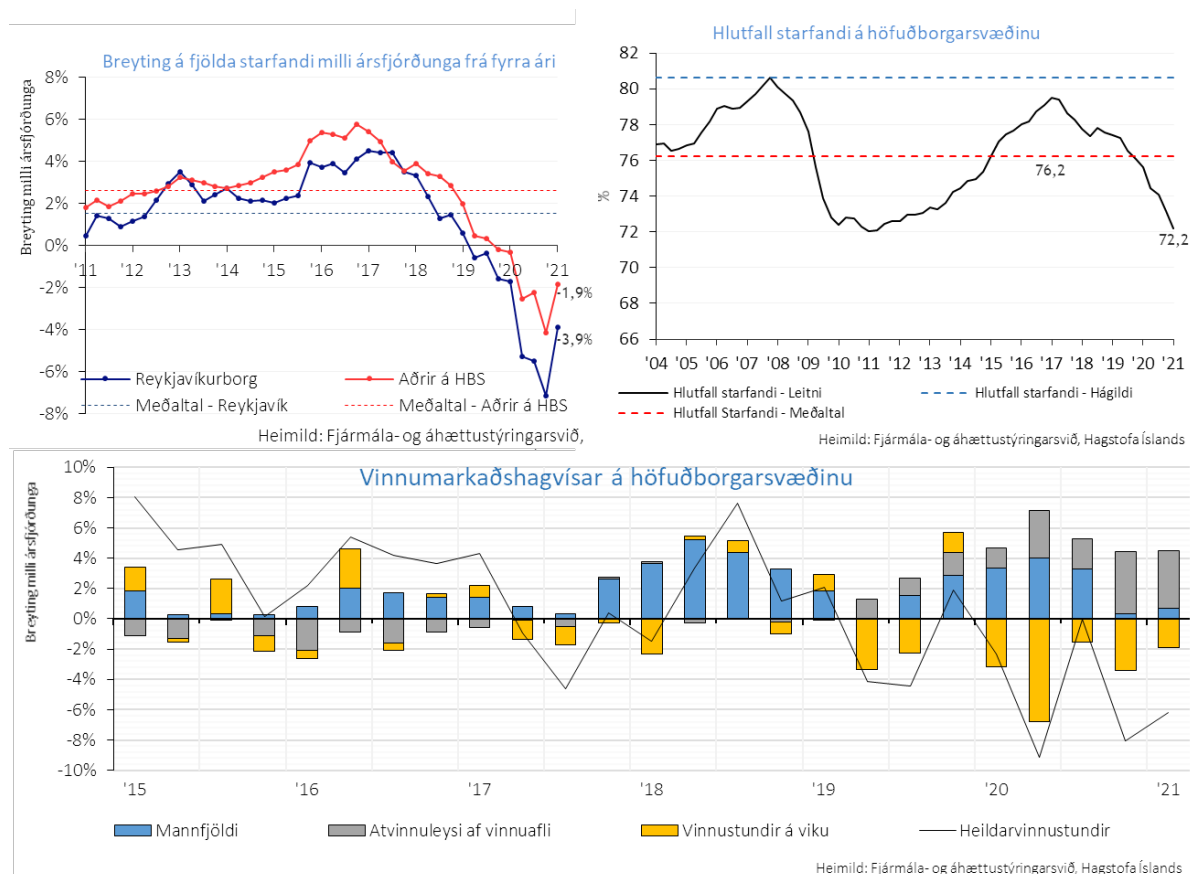
Hægjast mun á vexti samneyslunnar á næsta ári en vöxtinn í fyrra má rekja til viðbragða stjórnvalda við faraldrinum. Gert er ráð fyrir að vöxturinn verði í kringum 1% árin 2021-2022 en síðan tekur við samdráttur árin 2023-2025. Fjárfesting tekur við sér eftir samdrátt í fyrra og eykst um 5% að meðaltali 2021-2023 en verður svo á bilinu 2,1-3,1% út spátímabilið.

Í spánni er gert ráð fyrir að heildarútlutningur vara og þjónustu aukist um rúm 10% í ár og um tæp 17% árið 2022 og heldur svo áfram að vaxa út spátímam samhliða því að ferðaþjónustan nær fyrri styrk. Samhliða mun innflutningur taka við sér vegna aukinnar innlendrar eftirspurnar og er spáð að vöxturinn í ár verði um 9%. Árið 2022 er spáð 12,5% vexti um leið og ferðum Íslendinga til útlanda fjölga og innlend eftirspurn eykst.

Atvinnuleysi mældist 6,4% á síðasta ári og minnkaði atvinnuþátttaka um 1,6%-stig frá 2019 og hefur aldrei mælst lægri. Skráð atvinnuleysi mælist 8,4% núna í maí og hefur dregist saman um 3,4%-stig frá sama mánuði 2020. Atvinnuleysi á landinu mun ná hámarki á árinu og verða 7,8% en samhliða bjartari horfum í hagvexti mun atvinnuleysi minnka næstu árin og verður 6,4% á næsta ári og 5,5% árið 2022.

Sé litið til Reykjavíkur þá hefur almennt atvinnuleysi aukist mikið undanfarin 2 ár en hefur þó minnkað frá því í mars 2021. Meðalatvinnuleysi var 9% árið 2020 en mælist núna 9,7% í maí 2021. Inn í þessum tölum er ekki atvinnuleysi vegna minnkaðs starfshlutfalls. Þrátt fyrir að spá um að hagvöxtur glæðist á þessu og næstu árum verður atvinnuleysi þó áfram nokkuð hátt sögulega séð.

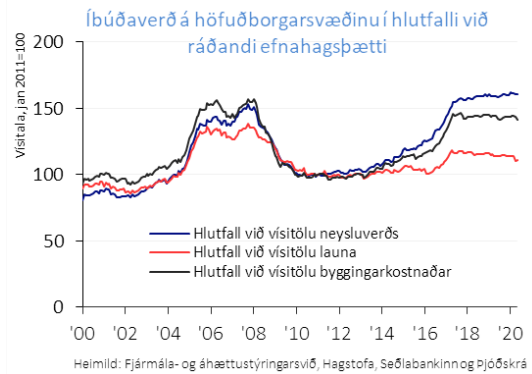
Fjöldi starfandi í Reykjavík hefur fækkað í síðustu 8 ársfjórðungum miðað við sama ársfjórðung fyrra árs. Á höfuðborgarsvæðinu hefur hlutfall starfandi verið að síga síðustu ár og er núna vel undir langtímameðaltali. Meðalfjöldi unninna vinnustunda á höfuðborgarsvæðinu árið 2020 lækkaði einnig vegna faraldursins og var tæpar 37 stundir á viku en var að meðaltali 38,8 stundir síðustu 5 ár á undan. Búast má við að stundunum fækki í kjölfar styttingu vinnuvikunnar sem kom til framkvæmda í upphafi árs.

Vísitala neysluverð hækkaði um 2,8% að meðaltali frá fyrra ári. Innfluttar vörur voru helsti drifkraftur verðbólgu á síðasta ári en lækkanir á heimsmarkaðsverði olíu og lág alþjóðleg verðbólga héldu aftur af frekar hækkunum á

innfluttum vörum. Í febrúar hækkaði vísitalan um 4,1% frá fyrra ári og hefur verðbólgan ekki verið hærri frá 2013 en verðbólgan í upphafi árs 2020 var óvenju lág sem á þátt í að ársverðbólga mælist núna há. Hagstofan reiknar með að tólf mánaða breyting verðbólgu lækki þegar líður á árið og að verðbólga á árinu verð 3,2% að meðaltali. Gengisáhrifin munu fjara út og reiknað er með því að verðbólgan verði við verðbólgu markmið Seðlabanka Íslands út spátímamann. Gengi krónunnar lækkaði nokkuð hratt þegar kórónaveirufaraldurinn reið yfir og veiktist gengið um tæp 10% á síðasta ári en hefur verið nokkuð stöðugt undanfarið. Gert er ráð fyrir að gengi krónunnar styrkist lítillega næstu tvö ár með batnandi horfum í ferðapjónustu.

Mikið líf var á íbúðamarkaði í fyrra. Kaupsamningum fjölgaði um 15% og jókst velta með íbúðarhúsnæði um tæp 23%. Þetta hefur valdið því að dregið hefur úr framboði á húsnæði og samhliða því hefur eftirspurn aukist og myndast hefur þrýstingur á íbúðaverð. Íbúðaverð á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 4,8% í fyrra miðað við 2019. Vísendingar eru að umsvif á byggingarmarkaði hafi dregist saman sé litið til minni innflutning á byggingarefni og að starfandi í byggingariðnaði fækkaði um tæp 8% á fyrstu tíu mánuðum 2020. Hagstofan gerir ráð fyrir að íbúðafjárfesting dragist saman um 6,7% á þessu ári en svo taki við tæplega 6% árlegur vöxtur frá 2022-2024. Hagstofan birtir ekki spá um íbúðarverð en Arion banki spáir því að raunverð íbúðarhúsnæðis hækki að meðaltali um tæp 3% frá 2021 og til og með 2023.

Verðvísitala atvinnuhúsnæðis hefur lækkað í síðustu 5 ársfjórðungum miðað við fyrra ár eftir að hafa hækkað 22 ársfjórðunga í röð og lækkaði í fyrra um 11,2% að meðaltali frá fyrra ári. Auk þess hefur fjöldi kaupsamninga með atvinnuhúsnæði fækkað mikið síðustu 2 ár og hafa í raun aldrei verið færri frá því að mælingar hófust. Ekki liggur fyrir spá um verð á atvinnuhúsnæði.

Síðustu 12 mánuði hefur launavísitalan hækkað um 7,5% og hefur hækkað um samtals 5,1% fyrstu fimm mánuði ársins. Launahækkanir samkvæmt kjarasamningum voru núna í janúar og verða ekki aftur fyrr en í janúar 2022. Hagstofan gerir ráð fyrir launavísitalan verði 7,1% í ár og 5,4% árið 2022 en verður svo í kringum 4,2% út spátímabilið.

Mikil óvissa ríkir um efnahagsþróun og geta margir óvissuþættir haft áhrif á forsendur Hagstofu. Þar ber helst að nefna framkvæmd og áhrif bólusetninga, framvindu heimsfaraldursins, þróun ferðapjónustu, alþjóðlegar efnahagshorfur og þróun íbúðarmarkaðs.

Vegna samdráttar í hagkerfinu og óhagstæðari þróun helstu tekju- og útgjaldaliða borgarinnar er mikilvægt að fjárhagsáætlun borgarinnar fyrir árið 2022-2026 geri ráð fyrir áframhaldandi aðhaldi í rekstri til að takast á við núverandi efnahagsaðstæður.

Halldóra Káradóttir,
sviðsstjóri fjármála- og áhættustýringarviðs